

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
BÖLCÉSZETTUDOMÁNYI KAR
TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI
KONFERENCIA

2016

P R O G R A M F Ü Z E T

Pécs, 2016. április 15.

TÁMOGATÓK

EMBERI ERŐFORRÁS
TÁMOGATÁSKEZELŐ

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Nemzeti
Tehetség Program

OKTATÁSKUTATÓ
ÉS FEJLESZTŐ
INTÉZET

A KONFERENCIA SZERVEZŐI

Dr. habil. FEDELES TAMÁS

egyetemi docens, a PTE BTK KTDT elnöke

Dr. BŐHM GÁBOR

egyetemi adjunktus, a PTE BTK KTDT titkára

CZEFERNER DÓRA

doktoranda, a PTE BTK KTDT hallgatói elnöke

MÁTÉ ZSOLT

MA hallgató, a PTE BTK KTDT hallgatói titkára

KOVÁCS ISTVÁN

BA hallgató, a PTE BTK KTDT hallgatói titkára

PROGRAM

A KONFERENCIA IDŐPONTJA:

2016. április 15. 8.00–16.00

A KONFERENCIA HELYSZÍNEI:

a PTE BTK Ifjúság útjai, Rókus utcai
és a Zsolnay Kulturális Negyedben lévő épületei

8:00–12:30 Szekcióülések

14:30 A konferencia értékelése, oklevélátadó (PTE BTK-TTK Aula),
majd állófogadás (Pacsirta étterem)

FILOZÓFIA ÉS KLASSZIKA-FILOLÓGIA

Helyszín: Ifjúság u. 6. B. épület 135/2, 10.00

Zsűri: Dr. habil. Heidl György tszv. egyetemi docens, elnök

Tagok: Dr. Bagi Zsolt egyetemi adjunktus, Dr. Kocsis László egyetemi adjunktus,
Dr. Pete Krisztián egyetemi adjunktus

Előadások

HERTH ÁKOS: Hérakleitos és az ókortudomány

TURY ISTVÁN: A szókratészi protreptika – Az Apológia és a Phaidón Szókratészének lényegi hasonlósága

ZSUPOS NORBERT: A hatalom kifejezése. Deleuze és a kifejezés hatalma

Rezümék

► HERTH ÁKOS (Filozófia BA): Hérakleitos és az ókortudomány

A Stemma-kör programjának, és azon belül Kerényi ókortudományi feladatvállalásának fényében vizsgálom a Hérakleitos-kötet kísérőtanulmányaiból fűzött kötetkompozíciónak egy lehetséges struktúráját. A struktúrát a kötet nyelviségében keresem, a kapcsolódási pontok így a Hérakleitos világgép nyelvi megközelítésébe ágyazódnak. Dolgozatom célja annak felmutatása, hogy a Hérakleitos-kötet tudatosan felépített kompozíciója szervesen illeszkedik Kerényi ókortudományi programjába. A Kerényi-programot realizáló törekvésein keresztül tárom fel. A kötetet pedig ezen törekvések kifejeződéseként értelmezem.

Témavezető: Prof. Dr. Somos Róbert, egyetemi tanár

► **TURY ISTVÁN (klasszika-filológia MA): A szókratészi protreptika - Az Apológia és a Phaidón Szókratészének lényegi hasonlósága**

Szókratész filozófiája számunkra Xenophón és Platón műveiből ismeretes. Van azonban egy probléma a történeti Szókratész képével, ugyanis két, gyökeresen eltérő jellegű bölcselet találhatunk. Xenophón és Platón korai műveiben egy agnosztikus, másokat is kizárólag cáfoló, Platón későbbi dialógusaiból egy ontológiai és episztemológiai súlyosan elkötelezett bölcset. A két uralkodó felfogás szerint egyik, avagy másik a történetileg hiteles ábrázolás. Véleményem szerint azonban maga a distinkció kerülendő. Heinrich Maier nyomán Szókratészt nem tudása mibenléte felől, hanem tevékenységének célja felől igyekszem meghatározni. A szókratészi dialektika nem más, mint egy önmaga és mások erkölcsössé tételét megcélzó, azért tevékenyen fellépő, azaz protreptikus, vizsgálódó beszélgetés. Hétköznapi csevegésként indul, de Szókratész ügyességének köszönhetően komolyra fordul. Kétséget ébreszt, ami által kutatásra sarkall, ugyanakkor felmutat egy ideált, melyből kiindulva lehet a további kritikus és önkritikus életet – az erényes életet élni.

Témavezető: Dr. habil. Kárpáti András, egyetemi docens

► **ZSUPOS NORBERT (magyar-filozófia BA): A hatalom kifejezése. Deleuze és a kifejezés hatalma**

Gilles Deleuze az 1968-ban megjelent Spinoza és a kifejezés problémájában a kifejezés fogalmán keresztül értelmezi újra Spinoza filozófiai rendszerét. Tanulmányomban a kifejezés fogalmán keresztül Deleuze hatalomelméletét elemzem, különös figyelmet fordítva még azokra a fogalmakra, amelyek filozófiáját meghatározzák. A hatalom a multiplicitás lényegét fejezi ki, vagyis a társadalmi szerveződés azon képességét, amely egyvalamiben létrehozza a sokaságot. Ebből a szempontból a hatalom egy olyan eseménynek nevezhető, amely többféleséget teremt a társadalmi szerveződésen belül. Deleuze Spinoza filozófiai rendszerét (és politikai ontológiáját) követi, azonban a hatalom sajátos felfogásával ugyanúgy találkozunk. Mindkettő szituációban a hatalom a maga többféleségében és ugyanakkor immanenciájában korrelál az értelemmel, mint ami kölcsönösen feltételezi a kifejezést és egy esemény cáfolhatatlan aktualitását.

Témavezető: Dr. Bagi Zsolt, egyetemi adjunktus

IRODALOM- ÉS NYELVTUDOMÁNY

Helyszín: Ifjúság u. 6. E527 terem, 8:00

Zsűri: Dr. habil. Milbacher Róbert, egyetemi docens, elnök

Tagok: Dr. Kisantal Tamás, egyetemi adjunktus; Dr. Böhm Gábor, egyetemi adjunktus; Dr. Viszket Anita, egyetemi adjunktus; Dr. Kárpáti Eszter, egyetemi adjunktus

Előadások

KARÁCSONYI KRISZTINA: Prenominális operátorsorrend a főnévi csoport operátorzónájába

TINUSZ FANNI: A lelkiismeret drámája – Arthur Miller: A salemi boszorkányok

BOZSOKI PETRA: A tudat és a versnyelv fenomenológiája Szijj Ferenc A nagy sálakmező című kötetében

CSIBY ÉDUA: Az én- és térkonstrukciók Virginia Woolfnál

FETZER BEÁTA: Literarisch-anthropologische Darstellung der Angst in Fräulein Else und Spiel im Morgengrauen von Arthur Schnitzler

ORSÓS JÁNOS: Irodalmi reprezentáció és önreprezentáció a cigány/roma nemzeti identitás 19. századi kialakításának folyamatában

RADNAI DÁNIEL: Realizmuson innen és túl – A Mikszáth-próza elfedezett értelmezési hagyománya

VENYERCSÁN DÁVID: A holokausz mint emberi arc – Konvencióellenesség, immerzivitás és holokauszthatás a Saul fiában

VILMOS ESZTER: Tanúk után, tanúk helyett – A holokausztemlékezet poétikái az utóbbi évek magyar irodalmában

Rezümék

► KARÁCSONYI KRISZTINA (magyar BA): Prenominális operátorsorrend a főnévi csoport operátorzónájába

Dolgozatomban a magyar főnévi csoport operátorzónájával foglalkozom. Szisztematikusan megvizsgálom, hogy a négy produktív deverbális főnévképzővel (Ás, Ó, (Vt)t, hatnék) létrehozott főnevek esetében a nAk raggal jelölt birtokos, valamint a (legújabb kutatások szerint) előtte potenciálisan megjelenő nem birtokosi bővítmények milyen operátorfunkcióval rendelkezhetnek.

A vizsgálataimból levonható következtetések alapján a szuperpozícióban egyértelműen a pozitív értelmű disztributív kvantor és az azonosító-kirekesztő partikulával ellátott, vagy nyomatékosító hangsúllyal rendelkező fókuszos összetevők állhatnak leginkább, ugyanilyen operátorokkal ellátott hosszú birtokosi összetevő esetén; míg ha ebben a pozícióban negatív értelmű univerzális kvantorok, kérdőszavak, illetve tagadott összetevők bukkannak fel, akkor sokkal kevésbé elfogadható szósorokat kapunk.

Dolgozatomban számos szerkezet bemutatásával érvelek továbbá amellett, hogy a nak ragos birtokos előtt nem egyetlen pozíció áll a nem birtokosi bővítmények rendelkezésére, hanem az ilyen jellegű elemek egy egész zónát alkothatnak.

Témavezető: Dr. Farkas Judit, tudományos munkatárs (MTA Nyelvtudományi Intézet)

► TINUSZ FANNI (magyar BA): A lelkiismeret drámája – Arthur Miller: A salemi boszorkányok

A dolgozat Arthur Miller történelmi paraboláját vizsgálja a közösség és az egyén viszonyának szempontjából. Kitér a dráma alapját képező történelmi események okaira, a darab születésének körülményeire, a tömeghisztéria jelenségére, a hatalom egyéniséget veszélyeztető módszereire és az egyén önmagával és a közösségével szembeni kötelességére. Foglalkozik a vallás uniformizáló hatásával és a halálban rejlő optimizmussal. Vizsgálja a különleges helyzet előidézte emberi viselkedésformákat; a pánikot támadásra használó emberét, a hitehagyott papét, a tömeg befolyásának áldozatát, s a magát sikeresen megőriző, ám életét elvesztő hőst. Tehát mindenekfelett megpróbál választ találni a dráma által felvetett problémák univerzális voltára.

Témavezető: Prof. Dr. habil. Müller Péter, egyetemi tanár

► **BOZSOKI PETRA (magyar MA): A tudat és a versnyelv fenomenológiája Szijj Ferenc A nagy salakmező című kötetében**

Dolgozatomban Szijj Ferenc A nagy salakmező című kötetét értelmezem a tudat-fenomenológia fogalmi keretének segítségével. A nagy salakmező a lírai én folyamatos tudatállapot-váltásait mutatja fel. Kérdésem, hogy a kötet hogyan strukturalja a tudatot, miként ragadja meg nyelvileg a köztes állapotot, és milyen nyelvet ad e dinamikának. Tézisem, hogy a fenomenológiai vizsgálódás nemcsak tárgya a szövegeknek, hanem eszköze ahhoz, hogy a költészet és a vers nyelvéről beszéljenek. A nagy salakmező poétikai eszközökkel bonyolult mentális építményeket konstruál, páratlan költői komplexitást teremtve megalkotja a félálombeli tudat poétikai nyelvét. De a kötet ezen is továbblép, és ezeket a konstruált tudatállapotokat a költészettel és a verssel vonja párhuzamba.

A kötetben felvetett fenomenológiai kérdések kibontása, a szövegek szoros olvasata azon túl, hogy a Szijj-költészet filozófiai és költészetelméleti leleményeire mutat rá, reményeim szerint segít pontosítani, illetve más megvilágításba helyezni a recepció több Szijj lírájára alkalmazott fontos, mégis magyarázatra szoruló, elnagyolt jelzőjét.

Témavezető: Dr. Szolláth Dávid, tudományos munkatárs (MTA BTK ITI)

► **CSIBY ÉDUA (Osztatlan tanárképzés): Az én- és térkonstrukciók Virginia Woolfnál**

Dolgozatomban Virginia Woolf két „korszakbeli” regényét (Jacob szobája, Felvonások között) vizsgálom a tér – és szubjektumkonstrukció kapcsolata felől. Sok kutatás irányult arra, hogy felfedje a szubjektum és tér reprezentálhatóságának problematikusságát az egyes regényekben, de úgy vélem, hogy érdemes megkísérelni ennek a két elemnek az együttes értelmezését.

A jelen tanulmány kérdései a következők lennének: Hogyan válik ez a két alakító elem a regényekben egymást tudatosan meghatározóvá? Minek az eredményeként lesz a szubjektumképzés a tértapasztalás függvényében értelmezhető? Milyen paradigmák alakítható ki ezáltal a korai és a kései szövegeket tekintve?

Témavezető: Dr. Orbán Jolán, egyetemi tanár

► **FETZER BEÁTA (magyar MA): Literarisch-anthropologische Darstellung der Angst in Fräulein Else und Spiel im Morgengrauen von Arthur Schnitzler**

Emotionen und die Literatur hängen seit der Antikvität zusammen. Emotionen kommen in den literarischen Epochen in den Vordergrund, in denen die Subjektivität über eine positive Wert verfügt und die Handlungen und das Leben durchdringt. Zu den primären Emotionen gehört unter Anderem die Angst, die abhängig von dem kulturellen und gesellschaftlichen Hintergrund in der Literatur präsentiert wurde. Die Angst von der Leere dominiert in der Moderne, gleichzeitig werden die antike Angst vor Unglücksfällen und die mittelalterliche Angst vor der Verdammnis in den Hintergrund gedrängt. In der Moderne spricht man nicht mehr von dem Glauben als Sinn des Lebens, das Subjekt leidet unter unauflösbarer Einsamkeit, Orientierungslosigkeit, weil die Dominanz der Religion aus seinem Leben schwindet.

In der Wiener Moderne wurden die Gefühle auf der Ebene der Psychologie und der Sprache untersucht. Die sprachliche Darstellung in den literarischen Texten wurde oft mit Gesellschaftskritik und mit der Probleme der Emanzipation thematisiert. Arthur Schnitzler hat die Gesellschaftskritik mit unterschiedlichen Erzähltechniken ergänzt, somit können auch die nonverbalen Zeichen untersucht werden. Die körperliche Kommunikation ergänzt die verbalen Informationen und die durch inneren Monolog und Bewusstseinsstrom dargestellte Gedanken, es gibt aber auch Fälle, wobei die körperlichen Reize mehr vertrauliche emotionalen Konditionen vermitteln, als die anderen Darstellungsmitteln. Eine Herangehensweise zu der körperlichen Kommunikation ist die literarische Anthropologie, die zu den Namen von Wolfgang Riedel gehört. Die literarische Anthropologie befasst sich mit der Darbietung der Körper durch literarischen Mitteln, indem an der Physiognomik, Gestik, Mimik, Parasprache und Wahrnehmung besondere Wert gelegt wird. Anhand diesen Fokuspunkten habe ich Fräulein Else und Spiel im Morgengrauen von Arthur Schnitzler analysiert. Meine Wahl fiel darum auf diesen Erzählungen, weil ich einerseits die globale Idee, dass Angst eher die Frauen charakterisiert, hinterfragen möchte, andererseits stellen beide Erzählungen das Problem der sozialen Unterdrückung und die daraus folgende Angst vor, die den Freitod der Hauptfiguren ergibt.

Témavezető: Dr. Hammer Erika, egyetemi adjunktus

► **ORSÓS JÁNOS (szabad bölcsészet BA): Irodalmi reprezentáció és önreprezentáció a cigány/roma nemzeti identitás 19. századi kialakításának folyamatában**

Dolgozatom két nagyobb szakaszból áll. Egy roma reprezentációs és önreprezentációs szakasz ábrázolása a 19. századból. Az első szakaszban a nagy felháborodást keltő könyv, Liszt Ferenc: A cigányokról és a cigányzenéről Magyarországon című művének genezisést és korabeli recepcióját tárgyalom. Ezt követően az említett mű mikroelemzésén keresztül szeretném bemutatni Liszt reprezentációs stratégiáját. Az utolsó, záró szakaszban olyan cigány származású magyar költők, műfordítók és szótárszerkesztők portréját kívánom felvázolni, akiknek munkássága méltatlanul feledésbe merült. Ezen cigány szerzők már a 20. századot megelőzően kulturális és irodalmi kezdeményezéseik által kísérletet tettek arra, hogy kialakítsanak egy cigány nemzetiségi identitást. Ezen kísérletek egyik csúcspontját képezi Nagyidai Sztojka Ferenc munkássága, aki cigány eposzával, nem csak egy roma eredetmítoszt, hanem egy cigány önreprezentációs narratívát kívánt kialakítani.

Témavezetők: Dr. Beck Zoltán, egyetemi adjunktus és Dr. Milbacher Róbert, egyetemi docens

► **RADNAI DÁNIEL (magyar BA): Realizmuson innen és túl – A Mikszáth-próza elfedezett értelmezési hagyománya**

Dolgozatomban a Mikszáth-próza azon értelmezési hagyományát kísérelem meg áttekinteni, amely Mikszáth műveit különböző érvrendszerek mentén a realizmus irányzatához próbálta kötni, vagy éppen attól elhatárolni.

A realizmus elméleti és történeti fogalmainak tisztázása céljából elsőként megvizsgálom a realizmus teoretikus meghatározásait két szerző, Lukács György és Szegedy-Maszák Mihály írásai nyomán. Eztán rövid diskurzuselemzésben veszem sorra, hogy az egyes értelmezők – kezdve Mikszáth Kálmánnal saját magával – milyen realizmus-fogalmakat alkalmaztak e kérdésben, egészen az 1949 utáni marxista kritikáig. Végül pedig egy saját interpretációban azt próbálom bizonyítani, hogy miként fejlesztette tovább Mikszáth a realizmus eszköztárát a riportszerű megfigyelés és a közösségábrázolás felértékelődésével, további irányokat is sejtetve a modernség törekvései felé. Mindehhez egyszerre szolgálnak számomra szakirodalmi anyagul a 20. századi (marxista és nem marxista) Mikszáth-értelmezések, illetve a kortárs „Mikszáth-reneszánsz” eredményei.

Témavezető: Dr. Milbacher Róbert, egyetemi docens

► **VENYERCSÁN DÁVID (magyar MA): A holokaust mint emberi arc – Konvencióellenesség, immerzivitás és holokauszthatás a Saul fiában**

Dolgozatomban Nemes Jeles László Saul fia (2015) című filmjét elemzem különböző szempontok alapján. Egyrészt el kívánom helyezni a hosszú évtizedek alatt kialakult holokausztfilmek kánonába, másrészt pedig rá kívánok világítani arra, hogy a film milyen módokon ment szemben a témával foglalkozó, főleg hollywoodi filmes konvenciókon és hagyományokon alapuló filmekkel. Az ezzel foglalkozó fejezetben Tim Blake Nelson The Grey Zone (2001) című filmjén keresztül kívánom bemutatni, hogy a fent vázolt hagyományok eddig tévesen nyúltak a holokaust témájához. A dolgozat második részében a film azon tulajdonságait vizsgálom, amelyek a populáris médiumok egyes jellemzőit használják fel, mely során egy újfajta „holokauszthatást” (holocaust effect) hoznak létre. Ebben a fejezetben főleg a videojátékok és egyéb populáris műfajok immerzív hatásmechanizmusait vizsgálom Nemes Jeles művében.

Témavezető: Dr. Kisantal Tamás, egyetemi adjunktus

► **VILMOS ESZTER (magyar MA): Tanúk után, tanúk helyett – A holokausztemlékezet poétikái az utóbbi évek magyar irodalmában**

A tanúk korának végéhez közeledve a holokausztemlékezet státusza változóban van és művészi reprezentációja is új formákat követel magának. A Soá után született nemzedékek utóemlékezetének irodalmi megnyilvánulásai részben más etikai és poétikai kérdéseket vetnek fel, mint a szemtanúk tanúságtételei. A másod- és harmadgenerációs holokausztról (is) szóló irodalom főbb jegyei közé tartoznak a hitelesség problémájának feloldására irányuló poétikai kísérletek, és a rákérdezés a holokaust traumájának elbeszélhetőségére. Az utóbbi években sok olyan, nem túlélők által írt mű jelent meg, amely érinti a holokausztemlékezet kérdését. Míg Tóth Krisztina Akváriumának vagy Borbély Szilárd Nincstelenekjének egyik fő szerkezeti eleme az emlékezet töredezettsége, addig Dragomán György Máglya című könyvének narrációs megoldásai a holokaust elbeszélésbe ágyazhatóságát kérdőjelezzik meg. Borbély A testhez című kötete vagy Halasi Zoltán új könyve a hitelesítő funkcióval bíró eszközök különféle alkalmazásával lehet mintája a holokausztemlékezet irodalmi ábrázolásának.

Témavezetők: Dr. Kisantal Tamás, egyetemi adjunktus és Dr. Szolláth Dávid, tudományos munkatárs (MTA BTK ITI)

KOMMUNIKÁCIÓ- ÉS SZOCIOLÓGIA

Zsolnay Kulturális Negyed, E25 307 terem, 8.00

Zsűri: Dr. habil. Szijártó Zsolt, egyetemi docens, elnök

Tagok: Dr. Füzér Katalin egyetemi adjunktus, Dr. Guld Ádám, egyetemi adjunktus

Előadások

BALÁZS MÁRTA: A provokáció felelőssége. Diskurzusok a Budapest Pride-ról a magyar online sajtóban

BOGDÁN MELINDA: A roma identitás megvallása a 2011-es népszámláláson

NEUPERGER ÉVA: Az öltözködés megjelenése a szocializmus idején

JÓZSA LILLA: Női divat a szocializmusban

Rezümék

► **BALÁZS MÁRTA (Kommunikáció és médiatudomány BA): A provokáció felelőssége. Diskurzusok a Budapest Pride-ról a magyar online sajtóban**

A 2015-ös év globális eseményeinek tükrében (legfőképpen a melegházasság legalizációs nemzetközi tendenciák) Magyarországon is egyre nagyobb hangsúlyt kap az LMBTQ (leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és queer) emberek médiareprezentációja, ám a kontextus a felületektől függően nagyon eltérő. A meleg láthatósága és megítélése főként a Budapest Pride fesztivál összefüggéseiben alakul, így a melegfelvonulást tematizáló cikkek vizsgálatával foglalkoztam. Kutatásom során 22 magyar online hír-, bulvár és női oldal 273 cikkén keresztül a rendezvényt övező diszkurzív stratégiákat, téma kiemeléseket, és a szövegek hangnemét vizsgáltam. A cél annak a mezőnek a feltérképezése volt, amiben a politika, a közéleti szereplők, a celebritások, vallás, és társadalmi normák konst-

ruálják, és alakítják a pride arcát. A kutatás során kirajzolódó háromdimenziós térben a cikkek helyzete alapján osztályoztam, csoportosítottam és elemeztem az oldalakat és módszereiket.

Témavezető: Dr. Glózer Rita, egyetemi adjunktus

► **BOGDÁN MELINDA (Kommunikáció és médiatudomány BA): A roma identitás megvallása a 2011-es népszámláláson**

Dolgozatomban arra törekszem, hogy a 2001-es és a 2011-es népszámlálás adatainak tükrében, megvizsgáljam a roma/cigány lakosság magasabb identitás bevallásának okait. A tizenöt évvel ezelőtti népszámlálás során mindössze 190 ezer roma vallotta be kisebbségi hovatartozását. Interjúk, hosszas beszélgetések és a Központi Statisztikai Hivatal adatainak segítségével körüljáróm ezt a témát annak érdekében, hogy kielégítő választ adhassak. Az utóbbi, 2011-es népszámlálás során 65%-kal nőtt a romák/cigányok identitásának bevallása, ami egy sokkal magasabb eredmény, melyet a társadalom jobban elfogad, valóság hűbb adatnak vél. Egy országos civil szerveződést, kampányt követően máig összetartó közösség alakult ki, mely Setét Jenő elmondása szerint nem csak a közösségi oldalon jelenik meg. „Amikor először jöttünk az emlékműtől a Horváth Mihály térhez február 23-án és hátranéztem a tömegre és az eleje a körútnál volt, a vége még az emlékműnél, akkor olyan frenetikus érzés volt, amit a 25 év alatt nem éltem meg a mozgalomban.”

Témavezető: Dr. habil. Feischmidt Margit, egyetemi docens

► **NEUPERGER ÉVA (Kommunikáció és médiatudomány): Az öltözködés megjelenése a szocializmus idején**

Dolgozatomban a szocializmus öltözködését vizsgáltam a Nők Lapja 1968–1971 közötti lapszámainak divattal foglalkozó cikkei alapján, ebben kiemeltem néhány területet: nőkről szóló írások, miniszoknyával és különböző szoknyahosszokkal kapcsolatos cikkek, a farmer. Emellett igyekeztem bemutatni a kor társadalomtörténeti viszonyait, a hiánygazdaság és tervutasításos gazdálkodás által keletkezett problémákat, illetve összefoglaltam a lap jelentőségét és akkori főszerkesztő, Németi Irén személyének fontosságát. A cikkekkel igyekeztem a hiánygazdaság problémáinak esetleges megoldásait megmutatni. Inkább egy átfogó, több területet bemutató írást készítettem, mint egy szűkebb terület mélyebb vizsgálatát.

Bár a múlttól szól a témám, mégis relevánsnak tartom, mert a divat most is meghatározó tényező a világban, a Nők Lapja pedig most is nagy (médiatörténeti) jelentőséggel bír. A Tisza cipő jelenleg nagyon felkapott és még 2016-ban is lehet Trapper farmert kapni.

Témavezető: Dr. Glózer Rita, egyetemi adjunktus

► **JÓZSA LILLA (Szociológia BA): Női divat a szocializmusban**

A divat önmagában köznyelvi szókincsünk része ugyan, de mély, mögöttes tartalommal bír. Ezen mögöttes tartalom miatt érzem fontosnak írni róla. Pályamunkámban a szocializmus magyar divatját és ezzel párhuzamosan a társadalmi berendezkedést próbálom felfedni. Szeretném bemutatni hogyan hatott egymásra a két tényező, miként befolyásolta az uralkodó politikai nézet az emberek hétköznapijait, ezen belül is a divatot. Vagy ezzel ellentétesen, hogyan hatott a divat a szocializmusban oly gyakran hangoztatott „értékekre”. Úgy gondolom, a divat az aktualitásról szól, a megújulást hozza magával, ezért is kapcsolható össze a társadalmi változásokkal. Így lesz az egészen egyszerű „divat” kifejezés szociológiai problémakör.

Témavezető: Dr. habil. Gáspár Gabriella, egyetemi docens

NEVELÉSTUDOMÁNY

Helyszín: Ifjúság u. 6. D/544, 10.00

Zsűri: Dr. habil. Orsós Anna, egyetemi docens elnök;

Tagok: Dr. habil. Bálint Ágnes, egyetemi docens; Dr. Huszár Zsuzsanna, egyetemi adjunktus

Előadások

MÁTÉ ZSOLT: Az informatika tantárgy közoktatásbeli tartalmi szabályozása és az osztatlan informatika tanárképzés tartalmi követelményeinek összehasonlítása

NYÍRI CSILLA: Bármit megtanulsz, magadnak tanulod

WÉBER ZSÓFIA: A „gyermekkertésznő” oktatástól a főiskolai képzésig. Óvónőképzésünk változásai a 20. század folyamán

Rezümék

► MÁTÉ ZSOLT (történelem MA): Az informatika tantárgy közoktatásbeli tartalmi szabályozása és az osztatlan informatika tanárképzés tartalmi követelményeinek összehasonlítása

Dolgozatomban az általános iskola alsó tagozatától egészen az egyetemi osztatlan tanári képzésig vizsgáltam az informatika tantárgy tartalmi szabályozását. A hipotézisem az volt, hogy bár a közoktatásban kisebb szerepe van a programozás tanításának, addig az egyetemi szintű informatika tanárképzésben ez a témakör adja a tananyag zömét. Általános iskola alsó tagozatában az informatika mindössze az intézmény által egyik választható tantárgy. Felső tagozatban kötelező tantárgy az informatika, illetve középiskolák 9-10. osztályában is mindenkinek tanulnia kell önálló tárgyként. A középszintű informatika érettségén a programozás nem olyan arányban jelenik meg, mint amennyire nagy órakeretet kap a szabályozásban. Az osztatlan tanárképzésben viszont az is előfordulhat, hogy a hallgató nem teljesít egy olyan órát sem, amely az általános iskolai tananyag jelentős részét kitevő alkalmazói ismeretek fejlesztési területet fejlesztené.

Témavezető: Rébay Viktor, egyetemi tanársegéd

► **NYÍRI CSILLA: Bármit megtanulsz, magadnak tanulsz**

A dolgozat témája a Pécsi Városi Kereskedelmi Iskola tanulóinak tanulmányi eredményeinek vizsgálata az idegen nyelv (német, francia, olasz és angol), valamint számtan tantárgy esetében 1939 és 1949 között. A két tantárgy választásának oka, hogy a számtan, mint tantárgy, több változáson ment át a korszakban, valamint az idegen nyelv tanulása egy máig fontos és meghatározó kérdés, a tanulók nyelvtanulása, nyelvválasztása szempontjából is. Fő szempontom a tanulmányi eredmények osztályzatainak összehasonlítása, mely érdemjegyek vannak túlsúlyban, illetve a nyelvek területén, mely nyelvből eredményesebbek a tanulók. Feltevéseim szerint a változó politikai helyzet, a sok törvényi változás és a második világháború hatásai megjelenhettek volna a diákok tanulmányi eredményeiben, azonban e történések nem mutatkoznak meg, az elért eredmények, a vizsgált tantárgyakban nem változtak érdemlegesen a vizsgált korszakban.

Témavezető: Dr. Takács Zsuzsanna Mária, egyetemi tanársegéd

► **WÉBER ZSÓFIA (pedagógia-tantervfejlesztő tanári MA): A „gyermekkertésznő” oktatástól a főiskolai képzésig. Óvónőképzésünk változásai a 20. század folyamán**

Kutatásom célja az óvónőképzés tantárgyi összetételének és felépítésének megismerése. A korabeli források alapján vizsgálom, hogy a képzés mekkora hangsúlyt helyezett a gyakorlati oktatásra és milyen mértékben találjuk meg a lexikális tudást képviselő tantárgyakat. A kisdédóvó-képzők alakulását figyelembe véve elmondható, hogy a jogszabályi változások egy folyamatos szakmai fejlődést mutatnak, ami számszerűsítve tetten érhető a képzési idő vizsgálata során. A szakma elismertségével párhuzamosan nőtt a gyakorlati tevékenységek, készségtárgyak mellett az elméleti, módszertani, majd a pszichológiai tudományos ismeretanyag mennyisége. A gyakorlat jelentősége az idők folyamán változatlan, sőt inkább erősödő tendenciát mutat. Primer forrásként Rostás Matild Éva 1949 és 1952 közötti időszakra vonatkozó iskolai értesítői szolgálnak, valamint az oral history. A korszakra vonatkozó másodlagos forrásokra támaszkodva kívánom bemutatni ezen időszak magyar társadalomtörténetét, párhuzamba hozva a nők munkavállalásával.

Témavezető: Dr. Takács Zsuzsanna Mária, egyetemi tanársegéd

PSZICHOLÓGIA

Helyszín: Ifjúság u. 6., B 214, 9.00

Zsűri: Dr. Pohárnok Melinda, egyetemi adjunktus, elnök

Tagok: Dr. Deák Anita, egyetemi adjunktus; Csókási Krisztina, egyetemi tanársegéd; Zsidó András egyetemi tanársegéd

Előadások

ANTAL MICHELLE – KESZLER BARBARA: Az inger sorrendiségének szerepe a kognitív átkezezés folyamatában, az inger valenciájának és intenzitásának tükrében

ERCSEY DÁNIEL BOTOND: Serdülők kognitív képességének vizsgálata a szocioökonomiai státusz függvényében

VÁRNAGY ANDRÁS–MOLNÁR ZSÓFIA: Az anyai kötődési stílus, a gyermeki kötődés, és az anya- gyerek narratív ko-konstrukció vizsgálata

ARATÓ NIKOLETT: Mentalizálnak-e a serdülők, ha cyberbullying-ot tapasztalnak? A mentalizáció, az empátia, az iskolai légkör és az agresszió hatása a cyberbullyingra adott reakciókra

SIMON ESZTER: Individuális különbségek és testreszabás: a sportolás hatása a gumikéz illúzió átélésére

SÁNDOR NIKOLETT GABRIELLA: „Ha tehetném megállítanám az időt.”
Identitásátmenet fiatal felnőtt és életközépkorú személyeknél

KOZMA LUCA ANNA–SZENNAI MARTIN: Interperszonális kontextus szerepe érzelemfelismerés során felnőtteknél és iskoláskorú gyermekeknél.

Rezümék

► **ANTAL MICHELLE (Pszichológia BA) – KESZLER BARBARA (Pszichológia BA):**
Az inger sorrendiségének szerepe a kognitív átkeretezés folyamatában, az inger valenciájának és intenzitásának tükrében

Az inger sorrendiségének szerepe a kognitív átkeretezés folyamatában, az inger valenciájának és intenzitásának tükrében című TDK dolgozat tartalmi összefoglalója Az érzelmi válaszaink befolyásolása a környezethez való hatékony alkalmazkodás szempontjából nélkülözhetetlen. Az érzelemszabályozási stratégiákon belül, a kognitív átkeretezés kiemelkedő jelentőségű, amely a leghatékonyabb és legrugalmasabb módját képes nyújtani egy averzív inger hatásának csökkentésére. Hosszútávon, az átkeretezés gyakori használata fokozott érzelmi kontrollt, jobb társas és kognitív működést, valamint pszichológiai és fizikai jólétet eredményez. A kognitív átkeretezés hazai vizsgálatára az International Affective Picture System vizuális ingeranyagából összeállított standard képsorozat alkalmazható. Jelen kutatásunkban a kognitív átkeretezés vizsgálatára kialakított ingeranyag megbízhatóságának pontosabb feltárására törekedtünk, ezáltal egy egzaktabb mérési módszer kidolgozását tűzve ki célul. Az érzelmkiváltó inger természetének pontosabb megismerését a sorrendiség függvényében vizsgáltuk. Arra voltunk kíváncsiak, hogy képes-e a sorrendiség befolyásolni a kognitív átkeretezésen belül a valencia és intenzitás mutatókat. A vizsgálatban használt ingeranyag tizenöt érzelmkiváltó képpárból állt. A vizsgálati személyek minden képet kétszer láttak, eltérő konnotációjú (pozitív/negatív) hívó szóval. A vizsgálatban 81 egyetemi hallgató vett részt. A résztvevőket három csoportba osztottuk. A vizsgálati csoportokat az ingerek bemutatási sorrendje mentén alakítottuk ki. Az „A” csoportnál az átkeretezési feladatban a reguláció felfelé irányult, a „B” csoportnál pedig lefelé. A „C” csoportnál nem volt átkeretezési feladat, a vizsgálati személyek a képeket random sorrendben látták. Eredményül azt kaptuk, hogy az ingeranyag tizenöt képpárjából, tizenegy esetében az ingeranyag az ingerek valenciájának szempontjából homogén, a bemutatási sorrendtől független, valamint a bemutatási sorrendje nem befolyásolja egy képpár esetében sem az átkeretezés intenzitását. Amennyiben a fennmaradó négy képet eltávolítjuk az ingeranyagból a módszer a továbbiakban megbízhatóan alkalmazható.

Témavezető: Dr. Deák Anita, egyetemi adjunktus

► **ERCSEY DÁNIEL BOTOND (Pszichológia BA): Serdülők kognitív képességének vizsgálata a szocioökonómiai státusz függvényében**

A Szocioökonómiai státusz (SES) és a különböző korrelátumait, széleskörűen vizsgáltak. A legtöbb kutatás, arról számol be, hogy van szignifikáns különbség az alacsony, illetve közepes/magas szocioökonómiai státusszal rendelkező gyermekek végrehajtó funkcióiban a normál szocioökonómiai státusszal rendelkezők javára. Kutatásunkban az érdekelt bennünket, hogy a gyermekkorban mért különbségek vajon megtalálhatóak serdülőkorban is vagy pedig eltűnnek a kor és a fejlődés előrehaladtával. Eredményül azt kaptuk, hogy az alacsony SES-el rendelkező serdülők a szövegértésben, wisconsin kártyaszortírozó tesztben rosszabbul teljesítettek, a stroop tesztben az inkongruens ingerre megnövekedett reakcióidőt mutattak, de pontosságban nem tértek el a normál SES-el rendelkezőkhöz képest. A hanoi tornyok tesztben nem találtunk szignifikáns különbséget.

Témavezető: Szatmári Dóra Eszter, PHD hallgató

► **VÁRNAGY ANDRÁS (Pszichológia MA) – MOLNÁR ZSÓFIA (Pszichológia MA): Az anyai kötődési stílus, a gyermeki kötődés, és az anya- gyerek narratív ko-konstrukció vizsgálata**

Kutatásunk célja, hogy összefüggéseket keressen a gyermeki és a felnőtt kötődés egyes jellemzői és a szülő-gyermek közös történetalkotás között. Korábbi vizsgálatok (pl. Gini et al., 2007) alapján feltételezzük, hogy negatív érzelmeket tartalmazó történetek közös elbeszélése olyan problémahelyzetnek tekinthető, ahol tetten érhetőek az anya-gyerek együttműködés és ezzel kapcsolódva, a kötődés sajátosságai. Vizsgálatunkban 44 anya-gyermek pár vett részt. A gyermekek életkora 7-9 év volt. A vizsgálat 3 részből állt. Az első részében a vizsgálatvezető a gyermekkel egy külön szobában a Bear Pictures Kötődési tesztet (Imhóf, 2013) vette fel. Ezt követte az anya-gyerek Közös Történetmesélés teszt (Joint Story Telling, JST, Gini et al., 2007) felvétele, amelyet videón rögzítettünk. Végül az anya önállóan kitöltötte a Közvetlen Kapcsolatok Kérdőívet (ECR, Brennan et al., 1998). Eredményeink csekély mértékű együttjárást mutattak ki. A JST és az ECR skálák közti korrelációs vizsgálat, az anyai kötődési működés, és az anya-gyermek közös affektív egyezkedésének egyes jellemzői között tapasztaltunk gyenge összefüggést. Nevezetesen pozitív korrelációt kaptunk az anyai elkerülés és az anyai zavarkeltés között, ami arra enged következtetni, hogy azok az anyák, akik hajlamosabbak arra, hogy kapcsolataikban inkább visszavonuljanak a bevonódást

követelő helyzetektől (Mikulincer és Shaver, 2008), a feladathelyzetben kevésbé lesznek elérhetőek és érthetőek a gyerekek számára. Szintén gyenge pozitív korreláció adódott az anyai kapcsolati szorongás és az anya és gyermeke közti kollaboráció mértéke között. Ez valószínűsíti, hogy minél magasabb az anyai kapcsolati szorongás – minél érzékenyebb az anya a potenciális érzelmi fenyegetettségre (Mikulincer és Shaver, 2008) -, annál kisebb arányban vesz részt a kollaboratív dialógusban, annál inkább átadja a felelősséget a gyermeknek az interakció építésében. További eredményeink szerint a gyermekkori kötődési kategóriákba való tartozás nem befolyásolja a szülő-gyerek dialógusok jellemzőit, illetve a felnőtt kötődési stílusban kapott pontszámokat sem. A gyermeki kötődést vizsgáló teszt (BP) továbbá besorolta a gyerekeket érzelmi kifejezés kategóriájára és a distresszből való kimenet alapján. Ebből kifolyólag a BP kimenetel és az ECR összefüggéseinek vizsgálatai arról tanúskodnak, hogy a magasabb elkerülő pontszámot elérő anyák gyermekei, gyakrabban maradnak benn a distresszt jelentő szituációban (értsd: negatív kimenet). Végül be kell számolnunk a BP teszten belüli változók közötti együttjárásokról. A biztonságosan kötődő kategóriába sorolt gyerekek közül jelentősen többen mutattak pozitív kimenetelt a distressz helyzetből, illetve gyakoribb volt náluk az elaboratív érzelemkifejezés is (kategorikus érzelmi kifejezés).

Témavezető: Dr. Pohárnok Melinda, egyetemi adjunktus

► **ARATÓ NIKOLETT (Pszichológia MA):** Mentalizálnak-e a serdülők, ha cyberbullying-ot tapasztalnak? A mentalizáció, az empátia, az iskolai légkör és az agresszió hatása a cyberbullyingra adott reakciókra

Az utóbbi években a közösségi oldalak a szociális interakciók színterévé váltak a fiatalok életében, ezzel együtt a cyberbullying jelensége is egyre gyakoribbá vált a diákok mindennapjaiban. Az internetes zaklatás kutatása elméleti és gyakorlati jelentősége miatt is kiemelkedő jelentőségűvé nőtte ki magát. Kutatásunk célja egy modell felvázolása a Twemlow, Sacco által kidolgozott mentalizáción alapuló prevenció megközelítésekből kiindulva. Ennek megfelelően a cyberbullyingot azoknak a változóknak a tükrében vizsgáljuk, amelyek lehetséges intervenciók pontokként szolgálhatnak egy cyberbullying ellenes-program kidolgozásában: Az iskolai légkör, az agresszió kifejezési módzatai, az empátia és a mentalizációs képesség lehetnek azok a változók, amelyeknek megváltoztatásával esély nyílik a cyberbullying gyakoriságának csökkentésére. Kutatásunkban 13-14 és 17-18 éves diákok körében vizsgáljuk az internetes zaklatás jelenségét. A vizsgálat első részében a diákok internetes zaklatással kapcsolatos, illetve hétköznapi, semleges eseményekkel kapcsolatos történetek elolvasása után olyan kérdéseket kapnak,

amelyek kifejezetten a mentalizációs készségek mérését teszik lehetővé. A vizsgálat második szakasza az első adatfelvétel után két héttel történik: Az agresszió kifejezési módjával, az empátiával, a mentalizációval, az iskolai légkörrel és az internetes zaklatással kapcsolatos kérdőíveket kitöltésére kerül sor. A kapott adatokat a korábban leírt elméleti keretbe ágyazva értelmezzük, egy olyan modellen keresztül, aminek segítségével megtudjuk, milyen változók befolyásolják azt, hogy a diákok milyen szerepet vesznek fel az internetes zaklatás során, hogyan mentalizálják a résztvevőket. Az így nyert tudás által szeretnénk a későbbiekben, a modell alapján egy intervenciót/prevenziót kidolgozni, mely segítheti, hogy a diákok kilépve a kívülálló szerepből, a passzív szemlélés helyett aktívan tegyenek az ellen, ha internetes zaklatást tapasztalnak. Kulcsszavak: internetes zaklatás, mentalizáció, iskolai légkör, agresszió, empátia, prevenció

Témavezetők: Dr. Lénárd Kata, egyetemi adjunktus, Dr. Lábadi Beatrix, egyetemi adjunktus

► **SIMON ESZTER (Pszichológia BA):** Individuális különbségek és testreszabás: a sportolás hatása a gumikéz illúzió átélésére

E dolgozat célja a testészlelés folyamatainak mélyebb megértése, valamint a gumikéz illúzióban tapasztalható individuális különbségek feltérképezése volt. A testészlelés bonyolult, több alrendszerből álló jelenség, melynek alapját a multiszenzoros információfeldolgozás adja (Dempsey-Jones és Kritikos, 2014). Ez a finoman felépített élmény viszont módosítható a különböző illúziók által: ilyen például a Botvinick és Cohen (1998) által bemutatott és vizsgált gumikéz illúzió is. Kutatásunk során ezt az illúziót vizsgáltuk rendszeresen sportoló és nem sportoló egyéneknél. Eredményeink azt mutatják, hogy az illúzió során a sportolók sokkal kisebb propioceptív elsodródást produkáltak, mint a nem sportolók, viszont az illúzió szubjektív aspektusában nem találtunk különbséget a két csoport között.

Témavezető: Dr. Szolcsányi Tibor, egyetemi adjunktus

► **SÁNDOR NIKOLETT GABRIELLA (Pszichológia BA):** „Ha tehetném megállítanám az időt.” Identitásátmenet fiatal felnőtt és életközépkorú személyeknél

A tanulmány fő célja az életközépi krízis mérésére alkalmas kérdőív megalkotása volt, melynek okát a korlátozott mennyiségű rendelkezésre álló kérdőív adta. A kérdőív mérése után két vizsgálatot folytattunk le. Az első kutatás alkalmával

a középkori krízis és a testkép kapcsolatára kerestünk választ férfiak esetében, melynek alapját az a feltételezés adta, hogy azon személyek, akik negatív testképpel rendelkeznek, nem elégedettek külsejükkel, gyakrabban élnek meg életközépi krízist. A második vizsgálat során a középkori válságot a kapunyitási krízissel hasonlítottuk össze. Ezen kutatás alapját az identitás krízis fogalma adta. A vizsgálat során hipotézisünk beigazolódt miszerint a két életszakaszi krízis szoros összefügg. Ezen eredmény további gondolkodásra ösztönzött bennünket. Az eredmények alapján feltételezzük, hogy a két krízis értelmezhető identitás átmenet krízisként, tehát a kérdőívünk nem csupán életközépi krízist mér, hanem kiterjesztve identitás átmenet krízist.

Témavezető: Dr. Lábadi Beatrix, egyetemi adjunktus

**► KOZMA LUCA ANNA (Pszichológia BA) – SZENNAI MARTIN (Pszichológia BA):
Interperszonális kontextus szerepe érzelfelismerés során felnőtteknél és iskoláskorú gyermekeknél**

Dolgozatunkban az interperszonális kontextus hatását vizsgáltuk az érzelfelismerésre, felnőtteknél és iskoláskorú gyermekeknél. Vizsgálatunkat két részre osztottuk; az egyik esetben a kontextusként szolgáló, testével érzelmeket kifejező személy a másik, arcával érzelmeket kifejező személy felé fordulva, a személynek kommunikálta érzelmeit (kommunikatív helyzet), a másik esetben a kontextusként szolgáló, testével érzelmeket kifejező személy a kamera felé fordult, így érzelmeit nem kommunikálta a másik, arcával érzelmeket kifejező személy felé (nonkommunikatív helyzet). A felnőttek kommunikatív helyzetben való vizsgálatában huszonegyen vettek részt, ebből hét férfi volt és tizennégy nő. Mindannyian tizennyolc év feletti felnőttek voltak, átlagéletkoruk 22,5 év volt. A felnőtteknél, nonkommunikatív helyzetben huszonegyen vettek részt a vizsgálatban, ebből hét férfi volt és tizennégy nő. Mindannyian tizennyolc év feletti felnőttek voltak, átlagéletkoruk 26,9 év volt. Az iskoláskorú gyermekeknél, a kommunikatív helyzetben felvett vizsgálatban tizennyolcan vettek részt, ebből nyolc fiú és tíz lány, életkoruk átlaga 9,9 év volt. Az iskoláskorú gyermekeknél nonkommunikatív helyzetben felvett vizsgálat résztvevői tizennyolcan voltak, ebből hét fiú és tizenegy lány, átlagéletkoruk 9,8 év volt. Azért ezt a témát választottuk, mert találtunk olyan cikkeket, melyek hangsúlyozták, hogy milyen fontos a kontextus hatása az érzelfelismerés során, de egyik általunk olvasott publikációban sem volt szó az interperszonális kontextus hatásáról, csak az arcra a saját test által gyakorolt befolyásoló hatásról. Ez elég közel állt az általunk kutatni kívánt területhez, így ezt tekintjük kiindulási alapunknak. Vizsgálatunk a korábbi kutatásokkal egybevágó eredményeket ho-

zott. Nálunk is bebizonyosodott, hogy a kontextus érzelmefelismerésre gyakorolt hatása igen jelentős. A kontextuális hatás azonban nagyban függött a kontextusként prezentált testen megjelenő érzelm minőségétől. Ugyanis, befolyásoló hatással csak akkor bírt, ha a testen kifejezett érzelm nem volt kongruens az arcon kifejezett érzellemmel. Elmondható tehát, hogy a mindennapjaink során gyakran találkozunk hasonló helyzetekkel, és nem is gondolkozunk rajta, hogy egy általunk megszokott, automatikusan értelmezett szituáció mennyi bonyolult komponensből tevődik össze, és, hogy ezek hogyan befolyásolják az egész jelenet értékelését.

Témavezető: Dr. Lábadi Beatrix, egyetemi adjunktus

RÉGÉSZET

Helyszín: Rókus u. 2. M épület (tanszéken), 11:00

Zsúri: Prof. Dr. habil. Visy Zsolt, professor emeritus, elnök

Tagok: Dr. habil. Nagyernyei-Szabó Ádám, tszv. egyetemi docens; Dr. habil. Nagy Levente, egyetemi docens; Dr. habil. Fekete Mária, ny. egyetemi docens; Dr. Fazekas Ferenc, egyetemi adjunktus

Előadások

GONDA ZSÓFIA ANNA: Budapest – Békásmegyer és Csorva, késő bronzkori temetőinek, társadalomrégészeti szempontú összehasonlító elemzése

MIHALIK ANNA: „Mercurius Transitus” – A lokális istenalak és az interpretatio Romana megjelenítése Raetia feliratain

PÁLFI ÁDÁM: Őslakos sírkövekben előforduló asztrális szimbólumok ábrázolásának típusai ÉK-Pannónia és Hispania Tarraconensis területéről

Rezümék

► GONDA ZSÓFIA ANNA (történelem–régészet szakirány BA): Budapest – Békásmegyer és Csorva, késő bronzkori temetőinek, társadalomrégészeti szempontú összehasonlító elemzése

Jelen dolgozat céljaként két, késő bronzkori, urnamezős temető, Budapest – Békásmegyer és Csorva, társadalomrégészeti szempontú összehasonlító elemzésére vállalkoztam. A békásmegyeri temető egy kiemelkedő jelentőségű és jelenlegi ismereteink szerint, hazánkban a legnagyobb sírszámú urnamezős temetkezőhely, mely már az 1960 - as években a régészek látókörébe került, 2010-ben pedig elkészült egy nagy terjedelmű monográfia, mely lehetővé teszi a temető egykori társadalmának széleskörű vizsgálatát. A csorvai, 82 síros temető ugyan nem a legjobb párhuzama temetőelemzés szempontjából a választott lelőhelynek, de több aspektusból is érdekes, mint azt majd a dolgozat során látni fogjuk. Munkám

alapvető célja e két temető társadalmának külön - külön elkészített elemzése, majd az eredmények kiértékelésével, azok összehasonlítása. A kutatás során temetőterképeket, táblázatokat, diagramokat és grafikonokat készítettem, melyek a kapott eredmények alapos kiértékeléséhez, alátámasztásához szolgálnak. Az elemzés centrumába a társadalmi egyenlőtlenségek és különbségek kerültek, mivel a békásmegyeri temetővel ellentétben, Csorva esetében, az antropológiai adatok hiányában nem volt lehetőségem a nemmel és életkorral összefüggő különbségeket és hasonlóságokat vizsgálni.

Témavezető: Dr. habil. Fekete Mária, ny. egyetemi docens

► **MIHALIK ANNA (Régészet MA): „Mercurius Transitus” – A lokális istenalak és az interpretatio Romana megjelenítése Raetia feliratain**

A római Mercurius császárkor folyamán kiteljesedő isteni lényegének keretei között sem állandó és változatlan személyiség: a kereskedelem és az anyagi természetű nyereség felett őrökdő numennek a homéroszi Hermésszel való szinkretizmusa, majd az interpretatio Romana továbbértelmezése révén, a római vallásosság formális kifejezésmódjain belül, ikonográfiai és epigráfiai szempontból is körvonalazható, helyi színezetű Mercurius-tradíciók bontakoztak ki. Az első-sorban római- másodsorban provinciális és innen tovább értelmezett, összefoglaló Mercurius-alak jeleníti meg a klasszikusból a provinciálisba való átmenetet, lényegében felidézve a benne megtestesülő istenek arcai közötti átmenetek egységét. Ő a Mercurius Transitusként aposztrofálható provinciális istenség. A dolgozat Raetia provincia vonatkozó feliratos köemlékanyagának példáján keresztül kívánja megvilágítani a tartományi Mercurius-alakban megnyilvánuló, vélt és valós átmeneteket, a szomszédos galliai és germaniai, valamint Duna-vidéki tartományok egymástól eltérő istenképeinek tükrében

Témavezető: Dr. habil. Nagyernyei-Szabó Ádám, egyetemi docens

► **PÁLFI ÁDÁM (Történelem BA): Őslakos sírkövekben előforduló asztrális szimbólumok ábrázolásának típusai ÉK-Pannónia és Hispania Tarraconensis területtől**

Pannonia gazdag római kori emlékanyagában az asztrális szimbólummal díszített sírkövek egy egészen kis csoportot alkotnak. A kora császárkor egy igen jellegzetes sírkő típusáról van szó, amely különösen a tartomány északkeleti részében

azalus és eraviscus területen fordul el. A szóban forgó ábrázolásokat legelsőként Nagy Lajos az aquincumi kutatások egyik jeles képviselje rendszerezte és foglalta össze. Véleményét a kutatás egészen az 1980-as évek végéig elfogadta, ekkor azonban Nagy Mihály a síremlékeken előforduló motívumokra egy egészen más magyarázatot kísérelt meg adni. A sírsztéléken érdemben öt képi elemmel találkozhatunk, amelyek valószínűleg szoros kapcsolatban állnak egymással. A szimbólumok jelentéstartalma máig vita tárgyát képezi. Az értelmezés és az eredeztetés kérdései azonban nem oldhatók meg pannoniai kereteken belül, mivel pontos egyezések találhatók más provinciák leletanyagában. Különösen az Ibériai-félszigeten, közelebbről nézve Spanyolország északi részén gyakoriak a pannoniai anyaghoz motívumok és kompozíció tekintetében kísértetiesen hasonlító síremlékek. Dolgozatomban megkíséreltem a két távoli vidék leletanyagának összehasonlítását, a kutatásban meglévő álláspontok ismertetését és a rejtélyes asztrális szimbólumok megfejtését.

Témavezető: Dr. habil. Nagy Levente, egyetemi docens

TÖRTÉNELEM

Helyszín: Rókus u. 2. M épület 117. terem, 9:00

Zsúri: Prof. Dr. habil. Bagi Dániel, egyetemi tanár, elnök

Tagok: Dr. habil. Vitári Zsolt, egyetemi docens; Dr. habil. Gőzsy Zoltán, egyetemi docens

Előadások

BÖDŐ KRISZTIÁN: Szent László az Anjouk győztese

KOVÁCS ISTVÁN: Az aradi prépostság története és személyi összetétele a Zsigmond-korban

ALPEK ETELKA ANNA: Az Aranygyapjas Rend alapítása

HASZON LEVENTE: Az Oszmán Birodalom, 1792-1808: Megújulási kísérletek és akadályaik

VÁRDAI LEVENTE: A levente és a cserkész mozgalom kapcsolata az 1940-es évek első felében

SÍPOS BALÁZS: Pécs, Szigeti-városrész építéstörténete, 1960–1985

Rezümék

► **BÖDŐ KRISZTIÁN (történelem MA): Szent László az Anjouk győztese**

A dolgozat témájának, céljának és feltételezéseinek meghatározása után a Szent László-kultusz kialakulásának történeti előzményei állnak. Részint magának Szent László uralkodásának néhány sajátossága, részint III. Béla politikájának azon elemei, amelyek László kultuszát mozdították elő, illetve a 13. század utol-

só harmadában mindinkább előre törő Anjou világpolitika, s ennek fókuszaként az Anjou-és az Árpádház szoros összekapcsolása. Ezután a dolgozat gerince, az Anjou hatalmi reprezentáció vizsgálata áll a szent király kultuszával összekapcsolva, összevetve. Elsőként az Anjou Legendárium vonatkozó miniatúrái vannak bemutatva és vizsgálva úgy, hogy egy-egy kép, illetve képsor egy-egy legenda-vagy krónikarészlethez van társítva. A keletkezésében – a Legendáriumhoz képest – későbbre datálható Képes Krónika vonatkozó kép-és szöveganyagának vizsgálata jelenti a következő fejezetet. A freskókat, mint a Szent László-ábrázolás impozáns emlékeit két fejezetben vizsgálja a dolgozat. Egyrészt szentünk itáliai területen fellelhető képi jelenvalóságát, másrészt az egykori Magyar Királyság területén fellelhető freskókat. A lovagkirály kapcsán felmerülő pecsétek és pénzérmék ikonográfiai értelmezése az utolsó részt adja.

Témavezető: Dr. habil. Fedeles Tamás, egyetemi docens

► **KOVÁCS ISTVÁN (történelem BA): Az aradi prépostság története és személyi összetétele a Zsigmond-korban**

Dolgozatomban az aradi prépostság történetével és személyi összetételével foglalkoztam, a vizsgálat periódusa a Zsigmond-kor. Jelen munkámban eredeti forrásokat használtam, így mintegy 300 oklevelet néztem át. Először összefoglaltam az aradi prépostság kutatástörténetét, majd a második nagyobb részben igyekeztem áttekinteni az intézmény történetét a tárgyalt időszak végéig. Ezt követte sorrendben a harmadik rész, amelyben a káptalani stallumokat vizsgáltam, illetve azt, hogy kik birtokolták a vizsgált periódusban ezeket, így a méltóságviselőket a tisztségviselőket, az egyéb stallummal rendelkező kanonokokat, végül pedig a karpapokat vettem górcső alá. Jelen dolgozat utolsó részében pedig a javadalmazások származását vizsgáltam. A dolgozat nem titkolt célja, hogy az aradi kanonokokat a kutatás számára elérhetővé tegye, és beágyazza a hazai káptalankutatás eddigi eredményei közé. E szempont mentén tervezem a vizsgált periódus kibővítését a Hunyadi- és Jagelló-korra.

Témavezető: Dr. habil. Fedeles Tamás, egyetemi docens

► **ALPEK ETELKA ANNA (történelem BA): Az Aranygyapjas Rend alapítása**

Dolgozatom Európa leghíresebb és egyben legtekintélyesebb, burgundi alapítású lovagrendjének történetét járja körül. Főleg az alapítás körülményeire koncentrálok,

a korszakot próbálja megragadni, melyben a kezdeményezés született. Bemutatja a késő középkori Burgund államalakulatot, és a négy hercegi generációt. Röviden áttekinti a rend szabályzatát, megemlékezik a tagokról, az ő kiváltságaikról, illetve a rend utóéletéről a spanyol- és az osztrák ágak tekintetében.

Témavezető: Prof. Dr. habil. Sashalmi Endre, egyetemi tanár

► **HASZON LEVENTE (történelem MA): Az Oszmán Birodalom, 1792-1808: Megújulási kísérletek és akadályaik**

Dolgozatomban egy a hazai szakirodalomban elhanyagolt (csaknem ismeretlen) témakört próbálok összefüggéseiben bemutatni, az Oszmán Birodalom történetét a 18-19. század fordulóján. A választott korszakot az kapcsolja egybe, hogy végigvonul rajta egy határozott újtási törekvés, melynek főbb elemei is állandóságot mutatnak. Az események fonalát 1792-ben veszem fel: ekkor hirdette meg III. Szelim szultán reformprogramját, az Új Rendet, és 1808-ig követem nyomon: amikor a Bajraktár Musztafa nagyvezír elleni felkelés hosszú időre minden újtási törekvést levett a napirendről. A megközelítésmód alapvetően köztörténeti jellegű, elsősorban a nagypolitika eseménytörténetére koncentrálok, egyúttal törekedtem rá, hogy ne csak történések kronologikus egymásutánját hozzam létre, hanem kirajzolódjanak az azokat mozgató oksági kapcsolatok is.

Témavezető: Dr. habil. Hornyák Árpád, egyetemi docens

► **SIPOS BALÁZS (történelem MA): Pécs, Szigeti-városrész építéstörténete 1960–1985**

Munkámban Pécs egyik legérdekesebb városrészének építéstörténetét szeretném feldolgozni, elsősorban eseménytörténeti megközelítésből. Sokszor elmélkedtek a korabeli városrendezők, városvezetők vagy éppen az újságírók, hogy milyen lesz Pécs az ezredfordulón? Elképzeléseik szerint 200-270 000 fős lett volna a város. Ehhez a hatalmas koncepció kezdeteihez kapcsolódott az általam felkutatott városrész története. Dolgozatomban igyekeztem minden elérhető forrást felhasználni. Összefoglaló munka mindezidáig nem készült a városrészrel kapcsolatban, mindössze az újkori történetét vizsgálva. Munkámban felhasznált források közül kiemelhető PMJV Tervtár és a Baranya Megyei Levéltár forrásanyag, a Dunántúli Napló cikkei és a műszaki folyóiratokban megjelent kisebb tanulmányok, leírások. Tanulmányom a terjedelmi korlátok miatt közel sem mondható teljesnek,

számos érdekességet lehetett volna még vizsgálni, ám célom egy olyan eseménytörténeti központú munka elkészítése volt az Országos Tudományos Diákköri Konferenciára, amelyet a későbbiekben további fejezetekkel bővíthetek.

Témavezető: Dr. Pilkhoffer Mónika, egyetemi adjunktus

► **VÁRDAI LEVENTE (Osztatlan tanárképzés): A levente és a cserkész mozgalom kapcsolata az 1940-es évek első felében**

A dolgozatban azt vizsgálom, hogy a két szervezetnek milyen viszonya volt egymáshoz az 1940-es évek első felében, továbbá hogy a két intézmény vezetőjének személyi konfliktusa milyen hatással volt a leventék és a cserkészek mindennapjaira. Szakirodalomnak többnyire Gergely Ferenc munkáit fogom alapul venni, aki megírta a két szervezet történetét. Munkám során felhasználok Bély Alajos és Kisbarnaki Farkas Ferenc (a két szervezet vezetői) 1942-es levelezését, melyben megragadható személyes rivalizálásuk. Továbbá a két szervezet folyóiratainak (Levente, Vezetők Lapja) 1942-es és 1943-as számait. Az eredményeket összevetem, ütköztetem, és a következtetéseket levonom.

Témavezető: Dr. Dévényi Anna, egyetemi adjunktus

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR